

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Handelsbanken inte vårdslös när investeringar fördes över till tredje man

Publicerad

05 MAY 2023

Två privatpersoner som stämt Handelsbanken för att den genom vårdslöshet orsakat förmögenhetsskada då betalningar fördes över till tredje man utan att en ordentlig kontroll gjordes förlorar i tingsrätten. Banken bröt inte mot penningtvättsreglerna.

I juni 2018 köpte en man bolaget Dreamfield AB och bytte namn på det till Investfinans i Stockholm AB. Bolaget marknadsförde under åren 2018 och 2019 investeringsmöjligheter i bland annat Tyskland. Två privatpersoner, kärandena i målet, överförde via sina tyska banker de yrkade beloppen på 50 000 respektive 100 000 euro till Investfinans konto, som tillhandahölls av Svenska Handelsbanken AB.

Den 22 december 2020 dömdes tre personer för grovt näringspenningtvättsbrott och/ eller bokföringsbrott i anledning av deras dispositioner i Investfinans (en av dem frikändes av hovrätten). Kärandena var målsägande i brottmålet.

Deras skadeståndsyrkanden ogillades dock. Tingsrättens dom överklagades inte av dem.

Nu begär de ersättning av Handelsbanken civilrättsligt under påståendet att banken genom vårdslöshet orsakat männen ersättningsgill förmögenhetsskada. Handelsbanken har förmedlat deras respektive betalning (den 6 mars 2019 respektive den 15 februari 2019) genom att ta emot pengar, som de fört över från sitt respektive konto i annan bank, och kreditera Investfinans konto i Handelsbanken motsvarande belopp. Handelsbanken har därefter överfört pengar från Investfinans konto vidare till tredje man.

Handelsbanken har inte före, under och efter de aktuella transaktionerna uppfyllt sin övervakningsskyldighet. Handelsbanken har under samma period inte heller inhämtat eller upprätthållit erforderlig kundkännedom om Investfinans och dess företrädare. Banken följde därmed inte lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) eller sina egna styrdokument avseende åtgärder mot penningtvätt. Handelsbanken har i strid mot nämnda bestämmelser underlåtit att uppmärksamma avvikelser och misstänkta aktiviteter och

transaktioner. Handelsbanken har även underlåtit att vidta skärpta åtgärder för kundkännedom, inhämta ytterligare information om Investfinans affärsverksamhet eller ekonomiska situation, inhämta uppgifter om varifrån Investfinans ekonomiska medel kom samt rapportera aktiviteterna och frysa Investfinans konto innan de i målet aktuella transaktionerna ägde rum.

Dessa åtgärder borde ha vidtagits med hänsyn till förändringar av ställföreträdare för Investfinans, avvikande transaktionsvolym, avvikande transaktionsbelopp och till det faktum att ankommande medel lämnat Investfinans konto för utlandet i princip samma dag som medlen krediterats kontot. Genom att Handelsbanken ändå utförde betalningsförmedlingsuppdragen har banken varit vårdslös.

Handelsbanken anser sig inte ha agerat vårdslöst. Handelsbanken har följt penningtvättslagen, Finansinspektionens föreskrifter och sina egna styrdokument. Handelsbanken har vidtagit korrekta åtgärder för kundkännedom. Banken har inte varit skyldig att vidta de åtgärder som kärandena påstår.

Stockholms tingsrätt gör i sin bedömning av Handelsbankens påstådda vårdslöshet en genomgång av vilka regler i penningtvättslagen som gäller då kunder ska kontrolleras. Tre vittnen från Handelsbanken hördes; en tidigare privat- och företagsrådgivare och en tidigare respektive nuvarande kontorschef vid det aktuella lokalkontoret.

Det är ostridigt att privatrådgivaren genomförde en kundkännedomskontroll när den tidigare nämnda mannen hade förvärvat Investfinans och flyttat bolagets konto till det aktuella bankkontoret. Av utredningen i målet framgår att en identitetskontroll genomfördes samt att uppgifter om verklig huvudman, kontaktperson och ägarskap kontrollerades och registrerades.

Rådgivaren har också vittnat om att bolagets ägare var nämnde man och att detta kontrollerades mot Bolagsverket. Den nuvarande kontorschefen har vittnat om att när Handelsbankens medarbetare fyller i organisationsnummer m.m. så kontrolleras uppgifterna mot offentliga register. Enligt tingsrätten saknas det stöd för att ytterligare kontroller av dessa uppgifter borde ha gjorts.

Av utredningen i målet framgår också att uppgifter om utlandstransaktioner, inhemska betalningar, kontanttransaktioner samt verksamhetens syfte och art kontrollerades och registrerades.

Kärandena har gjort gällande att det därvid även ålegat Handelsbanken att begära in kontrakt eller avtal med leverantörer eller kunder. Enligt tingsrätten saknas det stöd för att så skulle vara fallet (se t.ex. prop. 2016/17:173 s. 527). Rådgivaren och kontorschefen har också vittnat om att detta inte ingår i den normala inledande proceduren.

Sammantaget medför detta att Handelsbankens inledande kundkännedomskontroll uppfyllde penningtvättsreglernas krav i de avseenden som omfattas av tingsrättens prövning.

Det har därtill ålegat Handelsbanken att, i den omfattning som behövts med hänsyn till Investfinans medelhöga riskprofil och övriga omständigheter, löpande och vid behov följa upp den information som registrerats i det inledande skedet, i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden enligt 3 kap. 7, 8 och 10-12 §§ var aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism (3 kap. 13 och 14 §§ penningtvättslagen). Den löpande uppföljningen bör vara mer omfattande och ske med högre frekvens ju högre risken i kundrelationen är (se prop. 2016/17:173 s. 528). Behov av förnyade åtgärder för kundkontroll kan uppstå, om kundens omständigheter ändras, till exempel genom att en ny verklig huvudman kommer in i bilden när det gäller en juridisk person (se Berg, Lag [2017:630] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism 3 kap. 13 §, Karnov 2023-03-17, JUNO).

Kärandena har gjort gällande att Handelsbankens system för övervakning på ett allmänt plan inte levt upp till kraven enligt penningtvätsreglerna, eftersom de enligt Handelsbanken endast genererar larm och inte stoppar transaktioner i realtid. Tingsrätten har varken i penningtvätsreglerna eller utredningen funnit stöd för att det finns något sådant krav. Kontorschefen har också vittnat om att Handelsbankens övervakningssystem har granskats av Finansinspektionen 2021, utan att myndigheten funnit något att anmärka på. Det ska dock påpekas att de aktuella transaktionerna genomfördes under 2019.

Kärandena har också gjort gällande att Handelsbanken borde ha reagerat på 1) de insättningar som skett från andra länder än dem som uppgivits av Investfinans företrädare, 2) att fullmakter utställts till och att BankID skapats för andra personer än företrädaren, 3) förändringarna av bolagets styrelse, ägare och företrädare, 4) inkomna reklamationer, 5) den av Finansinspektionen publicerade varningen, 6) de avvikande transaktionsvolymerna och summorna, och 7) det faktum att insatta medel snabbt lämnat Investfinans konto.

Enligt kärandena borde Handelsbanken ha genomfört en mer omfattande kundkännedomskontroll, kontrollerat personerna till vilka fullmakter utställts och för vilka bank-id skapats, kontrollerat uppgift om verklig huvudman samt kontaktat reklamerande personer och banker. Detta borde enligt kärandena i slutändan ha lett till att Investfinans konto frysts i ett tidigare skede och att bolaget rapporterats till polisen.

Vilka åtgärder som faktiskt vidtogs är i allt väsentligt ostridigt mellan parterna. När det gäller frågan om kontroller av andra personer involverade i Investfinans verksamhet finns det enligt tingsrätten anledning att framhålla att styrelseförändringar, utställande av fullmakter och skapande av nya bank-id inte automatiskt innebär någon förändring av verkligt huvudmannaskap. Enligt tingsrätten saknas det, särskilt mot bakgrund av Investfinans riskprofil, stöd för att det enligt penningtvätsreglerna har ålegat Handelsbanken att kontrollera nya styrelsemedlemmar och personer till vilka fullmakter utställts eller för vilka bank-id skapats. Bolagsstämmaprotokoll från augusti och oktober 2018 visar förvisso att en annan verklig huvudman ersatte eller adderades till företrädaren. Det saknas dock stöd för att Handelsbanken kände till eller borde ha känt till detta. Någon vårdslöshet kan därför inte i detta avseende läggas Handelsbanken till last.

Att Handelsbanken inte reagerat på en av Finansinspektionen förmedlad varning utgör inte i sig en överträdelse av penningtvätsreglerna. Parterna är överens om att Handelsbanken under vintern 2018/2019 mottog ett antal reklamationer från personer som hade betalat till Investfinans. Privatrådgivaren och kontorschefen har vittnat om att reklamationer i allmänhet är mycket vanligt förekommande och i huvudregel föranleder att bankens kund kontaktas eftersom återbetalning inte kan ske utan dennes samtycke.

Transaktionsvolymerna och beloppen översteg under vintern angivet antal respektive angivna belopp. Betalningar kom också från länder som inte angivits inom ramen för den genomförda kundkännedomskontrollen. Det ska dock sägas att det handlade om EES-länder. Enligt nämnda vittnen upptäcktes avvikelserna först genom ett samtal från Tyskland till kontorschefen, varpå Handelsbanken vidtog åtgärder för kundkännedom och sedan frös Investfinans konto.

Något larm hade inte genererats. Utifrån detta faktum samt med hänsyn till Investfinans riskprofil och de kundkännedomskontroller som banken faktiskt hade genomfört, anser tingsrätten att det inte finns något stöd för att det före det aktuella samtalet ålåg Handelsbanken att vidta ytterligare åtgärder för kundkännedom, eller för att Handelsbanken inte hade tillräcklig kännedom om Investfinans för att kunna hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att kunna övervaka och

bedöma Investfinans aktiviteter och transaktioner.

Det fanns inte heller skälig grund att misstänka att kändenas transaktioner utgjorde ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Handelsbanken bröt därför inte mot 3 kap. 1 eller 3 §§ penningtvättslagen genom att kreditera beloppen på Investfinans konto. Inte heller bröt Handelsbanken mot penningtvätsreglerna genom att föra över motsvarande summor till tredjeman.

Vad som av kändena i övrigt har anförts medför inte någon annan bedömning än att Handelsbanken inte, på de sätt som kändena har gjort gällande i målet, har brutit mot penningtvätsreglerna. Således kan någon vårdslöshet inte läggas Handelsbanken till last.

Käromålen ska ogillas redan på grund.

Mikael Kindbom

Instans: Tingsrätterna

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Compliance - finansiella bolag](#), [Kredit, finans- och bankrätt](#), [Avtalsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter